

N:o 25.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående öfverlåtande till Gefle stad af den så kallade Fredriksskansholmen; gifven Stockholms slott den 29 januari 1892.

Under åberopande af bilagda statsrådsprotokoll öfver landtförsvarsärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva,

att den vid inloppet till staden Gefles hamn belägna, kronan tillhöriga holme, hvarpå den så kallade Fredriksskans är uppförd, må till nämnda stad öfverlåtas på de af Kongl. Maj:t därför bestämda, i protokollet närmare angifna vilkor; samt

att af köpeskillingen må få bildas en fond till bestridande af kostnaderna för en minstation till skyddande af inloppet till Gefle.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

Hj. Palmstierna.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 29 januari 1892.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: herr friherre VON OTTER,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD och
GILLJAM.

Departementschefen, statsrådet friherre Palmstierna föredrog i underdånighet:

8.

Angående
öfverlåtande
till Gefle stad
af den så
kallade
Fredriks-
skansholmen.

Departementschefen anförde härefter:
Uti en till Eders Kongl. Maj:t stäld underdånig skrifvelse den 25
april 1890 anhöllo stadsfullmäktige i Gefle, att, som fråga uppstått om

anläggning af en ny hamn vid och kring den kronan tillhöriga holmen Fredriksskans, som är belägen vid inloppet till stadens nuvarande hamn, Eders Kongl. Maj:t täcktes gifva till känna, huruvida och på hvilka vilkor staden kunde af kronan förvärva sig nämnda holme.

Öfver stadsfullmäktiges berörda framställning infordrades yttrande från arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet, som i sin ordning anmodade chefen för fortifikationen att i ärendet inkomma med utlåtande. I sitt med anledning deraf den 30 september 1890 afgifna yttrande tillkännagaf nämnde chef, att han i och för frågans bedömande funnit nödigt att å sjelfva platsen låta verkställa åtskilliga undersökningar i syfte dels att erhålla nödig utredning, om och huruvida Fredriksskansholmen lämpligen kunde utbytas mot någon eller några i yttre skärgården belägna holmar eller uddar i och för anläggande af de för ett minförsvar i nämnda skärgård nödiga syft- och tändstationer, och dels att i allmänna drag få uppgjord en plan för sådan spärrning under krigstid af de båda hufvudinloppen till fjärden utanför Gefle, att staden kunde anses tryggad mot enstaka fiendtliga kryssare.

Undersökningarna, hvilka verkstälts af en officer från fortifikationen och en från flottan, hade, enligt hvad chefen för fortifikationen vidare anmälde, ledt till det resultat, att Fredriksskansholmens bibehållande åt kronan icke ansåges ur militär synpunkt vara nödvändigt eller angeläget och att, hvad inloppens spärrande anginge, de båda officerarne för sin del förordat, att det södra i krigstid stängdes medelst försänkta fartyg och mekaniska minor och att i det norra anordnades en spärrning med elektriska minor, för hvilka i sådant fall en syft- och tändstation, enligt deras åsigt, borde anläggas på en från fastlandet utskjutande udde vid Engesberg och en syftstation på en af de båda kronan tillhöriga holmarne Granskär och Kullerholmen.

Hvad anginge det pris, som för Fredriksskansholmen borde begäras, hade slutligen de båda officerarne erinrat, att den plats å Engesbergsudden, som blefve af nöden för nyss omnämnda station, dels vore af mycket ringa omfång och dels, i jämförelse med den vida större och närmare staden belägna samt för vissa byggnadsändamål ganska lämpliga Skansholmen, hade ett obetydligt värde, och af sådan anledning föreslagit, att staden såsom vederlag för sistnämnda holme måtte tillförbindas dels att efter kronans val antingen tillhandahålla lämplig mark för den minstation, som kunde blifva erforderlig, eller ock ersätta kronan det för byggnadsplatsens förvärfvande erforderliga penningebelopp och dels att, när minstationerna i skärgården komme till utförande,

deltaga i byggnadskostnaden med halfva beloppet, dock i intet fall med mera än 20,000 kronor.

Under åberopande häraf tillstyrkte chefen för fortifikationen, som delade de af ofvannämnde officerare uttalade åsigter så väl angående Fredriksskansholmens värdelöshet för försvaret af Gefle hamn som beträffande sättet för spärrande i krigstid af de båda hufvudinloppen till Geflefjärden, att staden för att förvärfva eganderätten till Skansholmen, hvilken, enligt hvad chefen för fortifikationen anmälde, har en ytvidd af 11,576 qvadratmeter, måtte tillförbindas dels att, för anläggande af en minstation, inhägnas och till kronan under full eganderätt öfverlåta ett å en bifogad karta med litt. A betecknadt, å den s. k. Engesbergsudden beläget område om cirka 5,000 qvadratmeters ytvidd, dels att för enahanda ändamål åt kronan förskaffa rättighet att begagna den egendomen Engesberg tillhöriga brygga samt den till Engesbergsudden ledande väg, och dels slutligen att, samtidigt med Fredriksskansholmens öfverlåtande åt staden, till kronan inbetala 20,000 kronor, att användas till bildande af en byggnadsfond för den blifvande minstationens anordnande.

För egen del anmälde arméförvaltningen uti sitt i ämnet den 2 oktober 1890 afgifna utlåtande, att Fredriksskansholmen visserligen vore på en tid af 25 år, räknadt från och med den 1 i nyssnämnda månad, mot 185 kronor årligen till enskild person utarrenderad, men att emellertid arrendatorn vore skyldig att utan ersättning aflemna holmen, när densamma för något kronans ändamål blefve behöflig, samt tillstyrkte i öfrigt, att holmen måtte på de af chefen för fortifikationen föreslagna villkor varda till staden öfverlåten.

Vid föredragning den 24 oktober 1890 af detta ärende fann Eders Kongl. Maj:t godt att, under förbehåll af Riksdagens samtycke, för den ifrågasatta öfverlåtelsen till staden Gefle af nämnda, kronan tillhöriga holme bestämma följande villkor, nemligen:

att staden med ett kontant belopp af 20,000 kronor, hvilket vid blifvande öfverenskommelses afslutande skulle erläggas, deltoge i kostnaderna för ett minförsvar till skyddande af det yttre inloppet till staden,

att staden för nämnda ändamål till kronan med full eganderätt öfverlemnade och på egen bekostnad inhägnade ofvannämnda å den s. k. Engesbergsudden belägna, å den handlingarna bilagda karta med bokstafven A utmärkta område,

att genom stadens försorg åt kronan förvärfvades rättighet att begagna den till berörda udde ledande väg äfvensom den egendomen Engesberg tillhöriga brygga, samt

att, om staden ville före nuvarande arrendetids utgång komma i besittning af Fredriksskansholmen, staden sjelf med vederbörande arrendator träffade öfverenskommelse om arrenderättens upphörande.

Sedan stadsfullmäktige uti underdånig skrifvelse den 4 maj 1891 dels tillkännagifvit, att egendomen Engesberg numera blifvit af staden inköpt och att från stadens sida öfverenskommelse blifvit träffad med arrendatorn af Fredriksskansholmen om arrenderättens upphörande, derest holmen till staden öfverlättes, och dels förklarar sig villige att ingå på de vilkor, som för öfverlåtelsen blifvit af Eders Kongl. Maj:t bestämda, torde framställning i ämnet böra till Riksdagen aflåtas.

Jag hemställer alltså i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att medgifva,

att den vid inloppet till staden Gefles hamn belägna, kronan tillhöriga holme, hvarpå den s. k. Fredriksskans är uppförd, må till nämnda stat öfverlåtas på de af Eders Kongl. Maj:t därför bestämda, ofvan anförda vilkor; samt

att af köpeskillingen må få bildas en fond till bestridande af kostnaderna för en minstation till skyddande af inloppet till Gefle.

Till hvad departementschefen sålunda hemställt, deruti statsrådets öfrige ledamöter instämde, täcktes Hans Maj:t Konungen lemna nådigt bifall; och skulle proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan I till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

O. E. Pauli.
